

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземної філології
Кафедра романо-германської філології
Кафедра практики англійської мови
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра іноземних мов

ФІЛОЛОГІЧНІ ВИТОКИ

Матеріали
IV Всеукраїнської заочної студентської науково-практичної конференції
«Актуальні проблеми сучасної іноземної філології»
17 квітня 2016

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземної філології
Кафедра романо-германської філології
Кафедра практики англійської мови
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра іноземних мов

ФІЛОЛОГІЧНІ ВИТОКИ

Матеріали

IV Всеукраїнської заочної студентської науково-практичної конференції
«Актуальні проблеми сучасної іноземної філології»

Рівне – 2016

ББК 80
Ф 54
УДК 80

Філологічні витoki: Матеріали IV Всеукраїнської заочної студентської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми сучасної іноземної філології» (17 квітня 2016 р.). – Рівне: РДГУ, 2016. – 244 с.

Редакційна колегія:

Михальчук Н.О., доктор психологічних наук, завідувач кафедри практики англійської мови, РДГУ;

Мартинюк А.П., кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри іноземних мов, ЛНТУ;

Воробйова І.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри романо-германської філології, РДГУ.

Рецензент:

Воробйова Л.М., кандидат філологічних наук, професор кафедри теорії літератури та славістики РДГУ.

Упорядник випуску:

Воробйова І.А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри романо-германської філології, РДГУ.

13. Копистянська Н.Х. Аспекти вивчення художнього часу в літературознавстві / Н.Х.Копистянська // Радянське літературознавство. – 1988. – № 6. – С. 11-19.
14. Краснящих А.П. Джеймс Джойс: специфіка художнього світу та проблема творчого методу (роман «Улісс»): автореф. дис. канд. філол. наук: 10.01.04 / Дніпропетровський держ. ун-т / А. Краснящих. – Дніпропетровськ, 1999. – 19 с.
15. Лихачёв Д.С. Поэтика древнерусской литературы / Д.С.Лихачёв. – М., 1979. – 352 с.
16. Медриш Д.Н. Структура художественного времени в фольклоре и литературе / Д.Н.Медриш // Ритм, пространство и время в литературе и искусстве. – Л., 1974. – С. 122-132.
17. Мисливець Н.М. Естетичне освоєння часу в романі / Н.М.Мисливець // Радянське літературознавство. – 1974. – № 8. – С. 38-46.
18. Урнов Д. Портрет Дж. Джойса – писателя и «пророка» / Д.Урнов // Знамя. – 1965. – №4. – С. 215-234.
19. Хабатюк Ю.Ф. Художній час і простір у літературному творі / Ю.Ф.Хабатюк // Радянське літературознавство. – 1980. – № 7. – С. 54-60.

Науковий керівник: канд. філ. н., доц. кафедри теорії літератури та славістики РДГУ Нестерук С.М.

Козачук В.М.
Рівненський державний гуманітарний університет
Рівне

ЕПІГРАФ ЯК СИЛЬНА ПОЗИЦІЯ (НА ПРИКЛАДІ ОПОВІДАНЬ Е.А.ПО)

Едгар Аллан По – американський письменник, поет, есеїст, драматург, літературний редактор і критик, один із провідних представників американського романтизму. Епіграфи, які є невід’ємною частиною стилістичної палітри письменника, розкривають тему твору, закладають естетичний сигнал, налаштовують читача на сприйняття або ж включають твір у літературний процес.

Давно стало очевидним, що найважливіші елементи змісту займають у тексті місце, де вони особливо привертають пильну увагу читача. У літературі є окремі висловлювання щодо ролі заголовків, перших і останніх рядків тексту, але повної систематизації цього матеріалу досі не існує. Початок художнього тексту поряд із заголовком, епіграфом і кінцем визначаються як «сильна позиція» тексту [2, 151].

Актуальність статті полягає у детальному вивченні літературних творів Едгара Аллана По та, зокрема, ролі епіграфів у його оповіданнях. Дослідження даної теми дасть змогу детальніше ознайомитися з особливостями творчості американського письменника. Адже оповідання Е.По і досі викликають глибокий інтерес у читачів всього світу. Його творчість досліджували велика кількість науковців: В.Гаків, Є.Герцик, Ф.Достоевський, Ю.Ковальов, Г.Малинич, Є.Осіпова, але дослідження та аналізу епіграфів до його оповідань не проводилося, чим і обумовлена актуальність нашого дослідження.

Науковою школою таких вчених, як (О.Воробйова, Л.Бабенко, А.Папіна, В.Різун, С.Золян, В.Кухаренко, О.Куцевол, Н.Пьеге-Гро, Є.Осіпова, А.Храмченков, Л.Чернець, В.Халізеєв, В.Одинцов, І.Гальперін) розроблено вчення про інтертекстуальність та лінгвістику літературного твору; епіграф досліджували у своїх монографіях та статтях (Р.Барт, Л.Мурач, Н.Полежаєва, Н.Кузьміна, Ю.Лотман, Н.Мірошнікова).

На основі вище викладеного можна сформулювати мету дослідження, яка полягає в з’ясуванні ролі епіграфів як сильної позиції у оповіданнях Е.По.

Епіграф – один з найбільш вивчених і в той же час специфічних видів цитатного включення. Заголовки бувають цитатні, швидше, як виняток – епіграф є цитатою за своєю суттю. Інформаційні зв’язок його має різне спрямування: він пояснює назву, він відсилає пам’ять до того контексту, звідки він узятий, і до того, якому передує. Разом з заголовком він

займає сильну позицію початку, але на відміну від заголовка факультативний, що збільшує інформативність.

Визначення епіграфу представлені у багатьох словниках і довідниках, зокрема у «Літературознавчому словнику-довіднику»: «Епіграф (з грец. *epigraphe* – заголовок, напис), або Мотто – напис, що розташовується автором перед текстом твору або його частиною; як правило, це цитата з відомого тексту, вислів з афористичним змістом, приказка тощо» [4, 286].

У «Лексиконі загального та порівняльного літературознавства» вказано декілька значень терміну:

1. В античності – напис на пам'ятнику, надгробку, скульптурі чи будівлі.
2. Архітектонічний складник твору – цитата перед текстом, або його частинами (розділами оповідного твору, піснями поеми), що містить ключ до розуміння авторського задуму, ідейних, жанрово-емоційних особливостей [3, 422].

Н. Мірошнікова зазначає, що епіграф у літературі нового часу – це надпис над текстом твору або його частиною. Місце епіграфу (початок або кінець – найбільш психологічно акцентовані частини твору) визначає особливе ставлення до нього письменників і читачів [5, 13].

Епіграф – точна або змінена цитата з другого тексту, присвячена всьому тексту або його частині (Л. Чернець) [8, 236]. Епіграф – це текст в тексті, котрий володіє власною семантикою і образною структурою. У деяких випадках він цілком самодостатній (епіграф-приказка, прислів'я або афоризм), частіше ж він виступає у ролі знака-замісника тексту, що цитується і відсилає читача до всього твору або навіть до всієї творчості автора [8, 237].

На думку В. Кухаренка, епіграф – це виразник концепту твору, який передує його текстовому формуванню. У композиційному і архітектонічному відношенні він є автономним: це текст у тексті, який має власного автора, свою сферу функціонування і свою вихідну комунікативну ситуацію [2, 94].

Едгар Аллан По написав відносно небагато. Все створене ним у царині поезії та прози можна об'єднати в двох томах: *in quarto* – вірші, *in folio* – оповідання [6, 288]. Він автор жажливих, інтелектуальних, логічних, детективних, науково-фантастичних оповідань та сатиричних гротесків. Е. По майстерно використовував епіграфи, які є невід'ємним елементом його творчості.

Частиною стилістичної палітри Едгара Аллана По є епіграфи. Автор надавав їм неабиякого значення, саме тому вони наявні у більшості оповідань: «MS. Found in a Bottle», «Berenice», «Ligeia», «The Assigination», «Bon-Bon», «The Colloquy of Monos and Una», «The Conversation of Eiros and Charmion», «A Descent into the Maelström», «The Devil in the Belfry», «Diddling», «The Domain of Arnheim, or The Landscape Garden», «The Duc De L'omelette», «Eleonora», «The Fall of the House of Usher», «Four Beasts in One»; «The Homo-Camelopard», «The Gold-Bug», «How To Write A Blackwood Article», «The Island of the Fay», «King Pest», «Lionizing», «Loss of Breath», «The Man of the Crowd», «The Man That Was Used Up», «Metzengerstein», «Morella», «The Murders In The Rue Morgue», «The Mystery of Marie Roget», «Mystification», «The Pit and the Pendulum», «A Predicament», «The Purloined Letter», «Shadow», «Silence», «A Tale of Jerusalem», «The Thousand-And-Second Tale of Scheherazade» «The Unparalleled Adventure of One Hans Pfaall», «William Wilson».

Розглянемо деякі з них детальніше. Епіграф до оповідання «The Thousand-And-Second Tale of Scheherazade» – «*Truth is stranger than fiction*» – налаштовує читача на об'єктивне сприйняття твору. Унаслідок злиття в північноамериканській ідеології та літературі понять політичної й сексуальної доброчесності узвичаювалися вислови «доброчесна держава», «доброчесна жінка», «доброчесний / гідний чоловік». Поява нового образу жінки передбачала нові можливості в отриманні жінками освіти, збільшення кількості прибічників жіночої рівності в родині та суспільстві, а це сприяло поступові молодій нації. Усе зазначене відбилося в літературі. Сучасні літературознавці розглядають такі твори як «політичні тексти», де можна побачити засади державності молодій країні, її контроль над расовими та гендерними відмінностями, визначають індивідуальну та національну належність громадян Дослідниця Ширлі Семуельс [Shirley Samuels] пише, що в «ранній американській літературі політичні та

родинні теми сплітаються настільки міцно, що будь-яка загроза політичним чи національним інтересам дорівнює загрозі фізичному тілу жінки» [9].

«The Thousand-And-Second Tale of Scheherazade» – теж такий політичний текст: дотримуючись західних стереотипів, По навмисно протиставляє «гідного й мужнього американця» і «боязкого й ревнивого східного чоловіка», а також «доброчесну й шляхетну американку» та «фальшиву азіатку з гарему» [11]. Водночас письменник уважає розумну, відважну та підприємливу Шехерезаду жінкою нового часу. Тож цей образ східної літератури не випадково зацікавив американських письменників, оскільки в Америці лише після революції почалося формування такого жіночого типу. Однак і в гендерному питанні Схід, як узвичаїлося, мав поступитися заходові, тому в казці По деспотичний східний володар страчує власну дружину. Таким чином, у романтичній казці По східна жінка зазнає насильства, а Схід як такий – моральної деградації та приниження. Демонструючи тиранію чоловіка Сходу щодо своєї дружини, автор прирівнює такі стосунки до тиранічного ставлення держави до славних громадян.

Марення-характеристика, котру визнавали за творами Е.По критики і про яку писав він сам [10]. Звернемо увагу на те, що серед доробку Е.По в кількох оповіданнях владарюють образи, навіть онірика польоту. Ідеться про повітряну кулю, яка (у термінах Г.Башляра) виступає раціоналізованим образом польоту; проте в Е.По цей образ, думається, не втрачає оніричного складника.

На нашу думку, в окремих оповіданнях унаочнюється векторне, вертикальне опанування виміру неба, стихії повітря (скажімо, «The Unparalleled Adventure of One Hans Pfaal»); подекуди більшою мірою демонструється горизонталь польоту («Історія з повітряною кулею»); у певних оповіданнях політ стає рухом у часі (наприклад, «Mellonta tauta»).

Сюжет новели «The Unparalleled Adventure of One Hans Pfaall» зводиться до оповіді про мандрівку повітряною кулею на місяць. До того ж, як це властиво творам Е.По, що їх уважають зародком наукової фантастики, тут наявна велика кількість розрахунків, описів приладів, пристроїв. Оповідання не уникло притаманної письменникові гри, жарту. Згадати хоча б, що мандрівка Ганса на повітряній кулі розпочалася 1 квітня (день жартів, день дурнів).

До того ж, і це найцікавіше, твір не загубив оніричного складника (це підтверджує, зокрема, й епіграф): «*With a heart of furious fancies, / Whereof I am commander, / With a burning spear and a horse of air, / To the wilderness I wander. / Tom O'Bedlam's Song*» [10, 40].

Зачин твору – ієрогліф усього тексту. Початок оповідання – опис площі в Роттердамі, блакитне небо, біла хмарка, відсутність будь-якого вітру, залюднена площа – теж радість, піднесеність і спокій. І дивна повітряна куля, що з'являється з-за хмари: зроблена зі старих газет, вона нагадує блазенський ковпак, перевернутий догори дном. У гондолі тієї кулі маленький різнобарвно-строкато вбраний прибулець із Місяця, що кидає до ніг мера рукопис (який виявляється записками Ганса Пфаала) і швидко відлітає. І далі основна частина новели – записки Ганса Пфаала. Гадаємо, тут варто звернути увагу на маркери онірики повітря (за Г.Башляром); піднесеність, легкість, радість, відсутність тривоги, блакитне небо, світлі хмарки. Можна завважити, що для самого письменника поява «fancies» невід'ємна від абсолютного (напруженого) спокою.

Оповідання «Von-Von» не було гідним чином оцінене критикою, а між тим воно являє собою блискучий зразок гумору. У ньому автор знущається над шанувальниками німецьких містиків, в жартівливій манері висміює платоніків і ідеалістів, створюючи карикатурний образ «мислителя», який працював ресторатором, з дивним ім'ям Бон-Бон. Для нього було все одно – готувати омлети чи писати есе про природу, душу. Крім того, Бон-Бон любив укладати різного роду угоди, і був небайдужий до випивки.

Комічний ефект створений за допомогою безлічі прийомів, головним з яких було поєднання явно різнорідних матеріалів – кухні, філософії та кулінарії. Автор створює своєрідну суміш з різнорідних предметів: в одну купу звалені теми німецької філософії, виделки, твори Платона та інших філософів, сковорідки і інша кухонне начиння.

Убивчий портрет «філософа» створюється за допомогою зниження високого, гротеску й іронії. Бон-Бон (з фран. *bon-bon* – льодяник) – крихітний чоловічок (менше метра ростом, як уточнює оповідач) з маленькою головою і величезним животом, «гідним житлом його безсмертної душі».

Ця риса дана не випадково і несе цілком визначений смисл. Згідно гносеології трансценденталістів (Шеллінга, Колриджа, а пізніше і Емерсона), людина може досягнути сутність речей без допомоги органів відчуттів, виключно завдяки надчуттєвим можливостям пізнання [27, 286]. Саме над цією рисою й іронізує Едгар По.

Комедійний характер оповідання цілком відповідає тону епіграфа (нібито з французького водевілю, але насправді запозиченого з твору барона Більфельда) і підкреслює в ньому насмішку: «*Quand un bon vin meuble mon estomac, / Je suis plus savant que Balzac, / Plus sage que Pibrac; / Mon brass seul faisant l'attaque, / De la nation Cossaque, / La mettroit au sac; / De Charon je passerois le lac, / En dormant dans son bac; / J'irois au fier Eac, / Sans que mon cœur fit tic ni tac, / Présenter du tabac. / French Vaudeville.*» Автор іронізує над відірваними від життя філософами, що займаються предметами метафізичними, їх концепціями про потойбічне існуванні душі і абсолютизацію понадчуттєвої здатності пізнання [10, 112].

У оповіданні «The Purloined Letter» епіграф звучить так: «*Nil sapientiae odiosius acumine nimio*». Слова, які По приписав Сенеці, насправді належать йому самому; вони служать епіграфом до оповідання. Тут заявлено одну з тем письменника - протиставлення різних способів пізнання – вищого і нижчого. Іншими словами, логіка без поетичної уяви може дати лише плоску картину світу, такі знання не здатні привести людей до істини.

Це цілком узгоджується з філософією письменника, але до тексту має слабке відношення, незважаючи на всі декларації головного героя. Автор надавав великого значення «консистентності», несуперечності як ознаці істинності, По багаторазово порушує цей принцип в оповіданні. Логічне за формою і цікаве за змістом оповідання має другий план, якого так само не видно при читанні, як найбільші літери на географічній карті. Створюючи визначений ефект на одному рівні сприйняття, По руйнує його на іншому.

Фантазії Е.По – результат поетичного бачення світу, яке має супроводжуватися науковим пізнанням. Думка ця міститься і в «Сонеті до науки», передпосиланні «The Island of the Fay» як епіграф при його першій публікації: «*Nullus enim locus sine genio est*».

Оповідання «The Island of the Fay» (1841) містить думку про те, що все в природі – частина одного величезного, живого цілого. Письменник сформулював в ній ідею панпсихологізму, або уніанізму, яка в Європі виникла значно пізніше.

«The Island of the Fay» – оповідання, перша частина якого є коротким есе. У ньому автор розмірковує про основні принципи будови всесвіту, про рух як властивість матерії, про аналогії між фізичними законами мікро- і макросвіту. Письменник відкидає ідею антропоморфізму, якої в 1830-і роки дотримувався американський поет і філософ Ральф Емерсон. Людина для По – не центр світобудови. «Ми глибоко помиляємося в своїй гордині, вважаючи, що людина – в сьогоденні і майбутньому – має більше значення у всесвіті, ніж «брила долини», яку він обробляє і зневажає ногами, якій він відмовляє в душі тільки з тієї простої причини, що не бачить її» [10, 59].

У оповіданні «The Pit and the Pendulum» епіграф – «*Impia tortorum longos hic turba furores. / Sanguinis innocui, non satiata, aluit. / Sospite nunc patria, fracto nunc funeris antro, / Mors ubi dira fuit vita salusque patent*» – містить натяк на тему, але пропонує й ключ до розшифрування сенсу: до латинського чотиривіршу додана виноска автора. В ній йдеться про те, що чотиривірш був складений для «воріт ринку, які вирішили побудувати на місці якобінського клубу в Парижі» [10, 432]. Томас Меббот, який досліджував джерела оповідань Едгара По, дає наступну примітку: «Шарль Бодлер у виносці до свого перекладу оповідання відзначає, що в ринку Сент-Оноре, побудованого на місці колишнього якобінського клубу, не було воріт. Не було на ньому й будь-яких написів» [9, 71]. За допомогою епіграфа Едгар По, як і в інших випадках, вводить в оповідання другий план. Побачити його можна, вдивляючись в

кожну деталь, знаходячи і аналізуючи естетичні сигнали. Цей процес призведе нас до несподіваного висновку: письменник і тут випробовує читача, задає йому логічні загадки.

Дослідник А.Ніколюкін відзначає деяку схожість оповідань «The Pit and the Pendulum» і «A Descent into the Maelström» (1841). Це справедливо не тільки тому, що у них подібна тема – жах очікування неминучої загибелі і спроба знайти вихід і врятуватися. В них автор застосував ряд прийомів, зокрема, гру з простором і з'єднання несумісних понять для створення ефекту новизни.

За епіграф до оповідання «A Descent into the Maelström» взятий уривок з англійського філософа Джозефа Гленвіла, на цей раз реальний, а не вигаданий, як в «Лігеї»: «*The ways of God in Nature, as in Providence, are not as our ways; nor are the models that we frame any way commensurate to the vastness, profundity, and unsearchableness of His works, which have a depth in them greater than the well of Democritus*». У ньому виділено фразу «глибиною та неосяжністю Його творіння незглибиміші й за Демокритів колодязь» [9, 432]. Це відомий вислів згадувався і в «Лігеї», причому в іронічному контексті. Герой «протягом всієї літньої ночі» намагався зрозуміти погляд Лігеї (буквально «виміряти глибину»), дізнатися, що ж ховалося за її зіницями, яка була там захищена істина, «глибша, ніж Демокритів колодязь».

Природно припустити, що виділення цих слів в епіграфі оповідання «A Descent into the Maelström» вказує не лише на тему – падіння в глибину виру, але й містить якийсь прихований сенс. Документальний стиль оповіді здається майже позбавленим емоцій. Едгар По цитує Британську енциклопедію, праці географів, що описують вири біля північно-західних берегів Норвегії, посилається на інші документальні джерела, дає посилання на працю Архімеда. Письменник нагнітає передчуття чогось жахливого, в основному за допомогою епітетів кольору, описи бурхливого моря, він малює величні і страшні картини. Автор навмисно поєднував в оповіданні драматичне і веселе.

Автор наполегливо пропонує нам проробити деякі підрахунки, бо його герой, як і в інших оповіданнях, постійно оперує цифрами – він рахує години, хвилини, градуси, ярди і милі, немов документуючи кожен свій крок. І це не випадкові деталі. Так от, з цієї скелі (її висота – близько 50 метрів) відкривається вид на море на відстані восьми кілометрів (а якщо рахувати норвезькі милі, то в чотири з половиною рази більше), що, звичайно, неможливо.

Оповідач бачить і воронку – на великій відстані від берега. «Її внутрішня частина, так глибоко, як міг проникнути погляд, представляла собою гладку, блискучу поверхню, чорну стіну води, з нахилом до горизонту в сорок п'ять градусів ...» Трохи нижче він бере під сумнів слова географа, який описав воронку: «Я не знаю, з якої точки він міг спостерігати його». Точка зору для письменника завжди була дуже важлива. Бачити внутрішню частину воронки з високої скелі, яка відступає на кілька кілометрів від берега, абсолютно неможливо.

Автор подає нам і інші знаки. Його герой описує яскравий місяць, що висвітлював воронку через невеликий просвіт у хмарах. Його промені проникали («світло лилося золотим потоком») до самого дна прірви. Далі одне неправдоподібне твердження перекривається іншим. За словами рибалки, на дні воронки був густий туман, що огорнув все так, що нічого не можна було розгледіти, а над ним (завдяки світлу місяця) піднімалася яскрава веселка. Якщо порівнювати цей опис зі словами рибалки на початку оповідання, коли він згадав «6:00 смертельного страху», виходить, що веселку було видно практично вночі.

Знову виникає питання: навіщо письменнику потрібна була ця містифікація? Як її пов'язати з багатозначним словом «глибина», виділеним ним в епіграфі? Дослідниця Є.Осипова висловлює деякі припущення [6, 154]. Перше: картина розбурханої стихії могла б бути сприйнята сучасниками письменника як ілюстрація положень Едмунда Берка, автора трактату «Філософське дослідження щодо виникнення понять про піднесене і прекрасне». Трактат Берка був добре відомий в Америці 1820-1840-х років; на його ідеї спиралися багато романтиків в зображенні піднесеного в природі. З ними був добре знайомий і Едгар По. Він частково погоджувався з думкою Берка про те, що страх є емоційним джерелом піднесеного. Ледь помітне (а в деяких оповіданнях – вельми помітне) зниження піднесеного тону розповіді вносило в нього дисгармонію, збій, порушувало загальний ефект. Даний прийом сприймається

як одне зі свідчень відходу По від тієї лінії в американському романтизмі, яка спиралася на авторитет Берка.

Друге припущення Є.Осипової – лінгвістичні міркування. Наведемо невеликий уривок: «Промені місяця, здавалося, прагнули проникнути на саме дно безодні. Але я все ж не міг нічого розгледіти через густий туман, який все огортав там, в глибині. А над ним повисла яскрава веселка, подібна тому вузькому і ненадійному мосту, який, за словами мусульман, тільки й пов'язує Час і Вічність». Тут дві дивні речі. Згадка про філософські категорії Часу і Вічності явно неправдоподібні в такій ситуації. Читачеві ж на думку приходять не мусульмани, а англійський поет і філософ С.Колридж і новоанглійські філософи Р.В.Емерсон, А.Олкотт, У.Е.Чаннінг, що розмірковували про проблеми буття, зокрема в категоріях Часу і Вічності. Знаючи нелюбов до них Едгара По, можна уявити, що тут приховано і майстерно завуальовано проти них [6, 158]. Таким чином, епіграф відіграє інформативну функцію.

Отже, помітну роль у творчості романтичного письменника відіграє епіграф, що посідає помітне місце серед стилістичних засобів митця. Вони наявні у більшості оповідань. Нами проаналізовано 39 оповідань з епіграфами. У епіграфах переважає змістовно-фактуальна інформація: вони задають тему, ідею, проблему, яку розвивають тексти оповідань.

Подібно лінзі в оптиці, епіграф робить доступним зору читача історично дуже віддалену інформацію. Створюється настроювання для ймовірного прогнозування.

Інтертекстуальність тісно пов'язана з імплікацією та багатьма іншими категоріями тексту, наприклад, з пародійністю, і мови – з фразеологією та крилатими словами. Епіграфи представляються у вигляді смислових вузлів, які концентрують в собі тематику твору. Епіграфи вимагають ретроспективного прочитання. Лише *a posteriori* читач зможе зрозуміти не тільки об'єднуючу роль епіграфа, але і те, яким чином він вказує на можливе або належне прочитання тексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герцик Є. Едгар По / Є.Герцик // Новий літературний огляд. – 2001. – №6. – С. 282-302.
2. Кухаренко В.А. Інтерпретація тексту / В.А.Кухаренко. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 272 с.
3. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці: Золоті литаври, 2001. – 636 с.
4. Літературознавчий словник-довідник / Р.Т.Гром'як, Ю.І.Ковалів. – К.: ВЦ «Академія», 1997. – С.234.
5. Мирошникова Н.А. «Пока только придумал эпитафия» (поэтика эпитафий) / Н.А.Мирошникова // Русский язык и литература в учебных заведениях. – 2004. – №1. – С. 13-19.
6. Осипова Э.Ф. Загадки Эдгара По. Исследования и комментарии / Э.Ф.Осипова. – СПб.: Филологический факультет СПбГУ, 2004. – 171 с.
7. По Е. А. Золотий жук / Е.А.По. – К.: Дніпро, 2001. – 450 с.
8. Чернец Л.В. Введение в литературоведение/ Л.В.Чернец. – М.: Высшая школа, 2004. – 516 с.
9. Lavater J.C. Essays on Physiognomy [Електронний ресурс] / J.C.Lavater // Massachusetts Magazine. – January, 1789. – 797 p. – Режим доступу: <https://archive.org/details/essaysonphysiog04holcgoog>.
10. Poe E.A. From «Marginalia» / E.A.Poe // Heritage of American Literature: Beginnings of the Civil War. By J. E. Miller and K. Farley, Vol.1. – HBJ Publishers. 1991.
11. Samuels S. Romances of the Republic: Women, the family and Violence in the Literature of the Early American Nation / S.Samuels. – New York: Oxford Press, 1996.

Науковий керівник: канд. філ. н., проф. кафедри теорії літератури та славістики РДГУ Воробйова Л.М.

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ФОНЕТИЧНА, ЛЕКСИЧНА ТА ГРАМАТИЧНА СИСТЕМИ МОВИ І МЕТОДИ ЇХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	4
<u>Андрейко М.А.</u> КЕПКУВАННЯ ЯК ОСНОВНИЙ ЗАСІБ ВИРАЖЕННЯ ВЕРБАЛЬНОЇ АГРЕСІЇ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ	4
<u>Андрощук І.П.</u> СТИЛИСТИЧЕСКОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ПРЕЦЕДЕНТНЫХ ВЫСКАЗЫВАНИЙ В ЗАГОЛОВКАХ ГАЗЕТНЫХ ТЕКСТОВ.....	7
<u>Васькіна Ю.В.</u> МЕТОДИ ДЕРИВАЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ АНТРОПОНІМЦІ.....	10
<u>Гембік Н.М.</u> ПРОБЛЕМА АКТУАЛІЗАЦІЇ МОВНИХ ЗАСОБІВ ФРАНЦУЗЬКИХ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ	13
<u>Глабець М.Ю.</u> ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ ІНТЕНЦІЇ У КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІЙ ЛІНГВІСТИЧНІЙ ПАРАДИГМІ.....	15
<u>Городна Ю.І.</u> МЕТОНІМІЧНІ МОДЕЛІ НОМІНАЦІЇ ПРЕДМЕТІВ МАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ, НІМЕЦЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ).....	19
<u>Гребенюк Ю.К.</u> ДО ПРОБЛЕМИ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ МОВНОЇ ТА КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ КАРТИН СВІТУ	23
<u>Давидович Х.В.</u> ПОНЯТТЯ ЕМОЦІЙНОГО КОНЦЕПТУ В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	26
<u>Давидюк О.В.</u> РЕАЛІЇ ЯК ЗАСІБ ПЕРЕДАЧІ НАЦІОНАЛЬНОГО КОЛОРИТУ	30
<u>Добровичинська Л.С.</u> ПРАГМАТИЧНІ ФУНКЦІЇ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ В АМЕРИКАНСЬКИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ	34
<u>Кінашук А.В.</u> ТРАГЕДІЯ «РОМЕО ТА ДЖУЛЬЄТТА» В.ШЕКСПІРА: СПРОБА ГЕНДЕРНОГО АНАЛІЗУ	38
<u>Корзієнко Н.В.</u> ЕТИМОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТОПОНІМІВ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАРІАНТІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	44
<u>Лавренюк О.А.</u> СТРУКТУРНІ ОСОБЛИВОСТІ ТИПОВИХ АНГЛІЙСЬКИХ НАЗВ МУЗИЧНИХ ГУРТІВ ТА ВИКОНАВЦІВ.....	47
<u>Левик Ю.І.</u> ЕТНОКУЛЬТУРНИЙ ЗМІСТ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З АНІМАЛІСТИЧНИМ КОМПОНЕНТОМ.....	51
<u>Лялька О.</u> ОСОБЛИВОСТІ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ «СТРАХ» У РОМАНІ ТОМАСА ГАРРІСА «HANNIBAL RISING»	54
<u>Мулько Т.М.</u> ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЯК КОМПОНЕНТ ОБРАЗНОЇ СИСТЕМИ РОМАНУ АГАТИ КРІСТІ «THE MURDER OF ROGER ASKROYD»	58
<u>Осіпчук Т.А.</u> ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ ДІЄСЛІВ РУХУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ ..61	61
<u>Скрипка В.К.</u> ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ИМЕН СОБСТВЕННЫХ В АНГЛИЙСКОМ ХУДОЖЕСТВЕННОМ ТЕКСТЕ	64
<u>Собіпан Є.О.</u> АВТОРСЬКІ НОВОТВОРИ ЯК ЗАСІБ ВТІЛЕННЯ МІФОЛОГІЧНОЇ КАРТИНИ СВІТУ ДЖ. Р. Р. ТОЛКІНА	67

<u>Соботюк І.О.</u> ЛІНГВІСТИЧНІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ 'HOME' У РОМАНІ МАРИНИ ЛЕВИЦЬКОЇ «A SHORT HISTORY OF TRACTORS IN UKRAINIAN».....	71
<u>Соцький О.І.</u> ОНОМАСТИКА ТВОРУ «ПІСНЯ ЛЬОДУ Й ПОЛУМ'Я» ДЖОРДЖА МАРТІНА.....	75
<u>Таборовець Я.С.</u> ЛЕКСИЧНІ ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ДЕТЕКТИВНОЇ ПРОЗИ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ ДЕНА БРАУНА «ANGELS AND DEMONS»).....	78
<u>Тарарук Д.П.</u> ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЯК ОСВОЄННЯ МОВНОГО ПРОСТОРУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ (на матеріалі роману Д.Д.Селінджера «The Catcher in the Rye» і російськомовного перекладу С. Махова та М. Нємцова).....	81
<u>Угринюк Р.В., Петрина Х.В.</u> ЛЕКСИЧНА СПОЛУЧУВАНІСТЬ ІМЕННИКІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ПОДЯКИ.....	87
<u>Філько Н.І.</u> КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ІНАВГУРАЦІЙНИХ ПРОМОВ ПРЕЗИДЕНТІВ США.....	93
<u>Харечко А.В.</u> КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ НЕГАТИВНИХ ЕМОЦІЙ ЛЮДИНИ ЗАСОБАМИ ПАРЕМІЙ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ.....	98
<u>Шило О.О.</u> ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ КОНЦЕПТУ «CONSCIENCE»..	103
<u>Шкабарова В.В.</u> АНГЛОМОВНИЙ МЕДИЧНИЙ ДИСКУРС ЯК ПРОБЛЕМА ПЕРЕКЛАДУ.....	108
СЕКЦІЯ 2. ІНШОМОВНА МІЖКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНЦІЯ В АСПЕКТІ СУЧАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.	111
<u>Авдошина Г.А.</u> ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ АНГЛОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ЕМОЦІЙНО-ПОЧУТТЄВОЇ СФЕРИ ЛЮДИНИ.....	111
<u>Бакутіна П.В.</u> ПСЕВДОІНТЕРНАЦІОНАЛІЗМИ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	114
<u>Басовець І.М.</u> ВІДОБРАЖЕННЯ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ В ГЛОБАЛЬНІЙ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ.....	117
<u>Горшкова О.П.</u> АНГЛОМОВНА МЕТАФОРІКА ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ.....	120
<u>Карпенко Г.О.</u> РОЗУМІННЯ СЕМАНТИЧНОЇ СТРУКТУРИ ТА МЕТАФОРИ У КОНОТАТИВНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	122
<u>Кликова Е.Д.</u> МЕТАФОРІКА АНГЛОМОВНИХ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ.....	127
<u>Ковальова К.О.</u> ФЕНОМЕН «LIE» ЯК ЗАСІБ ВИКРИВЛЕННЯ РЕАЛЬНОСТІ.....	130
<u>Лазутчик М.П.</u> МОВНЕ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ «СТРАХ» НА МАТЕРІАЛІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ, АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ (ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ).....	133
<u>Михайлюкова Т.В.</u> МОВНА КАРТИНА СВІТУ ЯК ОСНОВНЕ ПОНЯТТЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ.....	136
<u>Немеришина М.В.</u> КОНЦЕПТ «ДРУЖБА» В ФРАНЦУЗЬКІЙ, АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ (НА МАТЕРІАЛІ ПАРЕМІЙ).....	140

<u>Павлюк Б.А.</u> ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ІНВЕКТИВ У РОЗМОВНОМУ ДИСКУРСІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ.....	144
<u>Пляшко О.В.</u> ЕВФЕМІЗМИ ЯК ЗАСІБ МАНІПУЛЮВАННЯ В МОВІ РЕКЛАМИ	147
<u>Рарок Ю.Р.</u> МОВНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ У ФРАНКОМОВНИХ КРАЇНАХ: КАНАДІ, БЕЛЬГІЇ, ШВЕЙЦАРІЇ (НА ОСНОВІ ФОНЕТИЧНОЇ, ЛЕКСИЧНО ТА ГРАМАТИЧНОЇ СИСТЕМ МОВИ)	151
<u>Сабанюк О.П.</u> КОНЦЕПТ ЯК КЛЮЧОВЕ ПОНЯТТЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «КОНЦЕПТ»	155
<u>Садієва Г.А.</u> ОСОБЛИВОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ ДІЛОВОГО СТИЛЮ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ.....	160
<u>Слобожан Д.О.</u> СЕМАНІКА І СТРУКТУРА АНГЛОМОВНИХ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ ТЕРМІНІВ	163
<u>Степанюк Ю.О.</u> ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЕЛІПТИЧНИХ КОНСТРУКЦІЙ В УКРАЇНОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ ДЖ. РОУЛІНГ «ГАРРІ ПОТТЕР І НАПІВКРОВНИЙ ПРИНЦ»	166
<u>Хлисту́н А.А.</u> АБРЕВІАТУРИ І СКОРОЧЕННЯ В АНГЛОМОВНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	172
СЕКЦІЯ 3. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА.....	175
<u>Бокач М.В.</u> КАТЕГОРІЇ ПРОСТОРУ ТА ЧАСУ В ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОМУ ДИСКУРСІ	175
<u>Головачик Т.О.</u> ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИКИ ГОТИЧНОГО У ЛІТЕРАТУРІ	177
<u>Івашкевич Е.Е.</u> THE AMPLIFICATION OF COLLOQUIAL AND EVERYDAY VOCABULARY IN THE TRANSLATION OF THE NOVEL «THE CATHER IN THE RYE» BY JEROME DAVID SALINGER	181
<u>Кир'янчук Т.Б.</u> ПОЕТИКА ХУДОЖНЬОГО ХРОНОТОПУ В РОМАНІ ДЖЕЙМСА ДЖОЙСА «УЛІС».....	185
<u>Козачук В.М.</u> ЕПІГРАФ ЯК СИЛЬНА ПОЗИЦІЯ (НА ПРИКЛАДІ ОПОВІДАНЬ Е.А.ПО)..	188
<u>Матчук А.Л., Вокальчук О.Є.</u> ФІЛОСОФІЯ Й ЕСТЕТИКА ПОСТМОДЕРНУ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРІВ КУРТА ВОННЕГУТА Й БЕРНАРА ВЕРБЕРА)	194
<u>Наумчук А.І.</u> ОСОБЛИВОСТІ СТРУКТУРНО-ОБРАЗНОЇ ПОБУДОВИ ІСТОРИЧНИХ РОМАНІВ МАРІО ВАРГАСА ЛЬОСИ.....	198
<u>Пономаренко І.</u> ОСОБЛИВОСТІ ПЕРСОНАЖНОГО СВІТУ РОМАНІВ Е.М. РЕМАРКА...	196
<u>Теребінська Т.В.</u> ХУДОЖНІЙ СВІТ РОМАНУ АЙРІС МЕРДОК «ПІД СІТКОЮ»	204
<u>Трубенюк Я.А., Шахновська І.І.</u> ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ЗАСОБІВ ЕКСПРЕСІВНОСТІ В ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	209
<u>Шибко А.А., Галич О.А.</u> СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ОБРАЗ АНГЛІЇ У ТВОРАХ ЧАРЛЬЗА СНОУ («НАСТАВНИКИ», «КОРИДОРИ ВЛАДИ»)	212
СЕКЦІЯ 4. НОВІТНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	214

<u>Войчук І.С.</u> РОЗВИТОК ІНШОМОВНИХ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ УЧНІВ У ПОЗАКЛАСНІЙ РОБОТІ	214
<u>Зелінська А.В.</u> ЧИТАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ	216
<u>Козій В.В.</u> ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕГРОВАНІХ УРОКІВ У НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	220
<u>Коханевич М.І.</u> МЕТОД ПОВНОЇ ФІЗИЧНОЇ РЕАКЦІЇ ЯК НОВИЙ ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ЛЕКСИКИ	223
<u>Маньковська О.Я.</u> ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ АУДИТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ В УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	225
<u>Осипчук І.Л.</u> ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ЗА МЕТОДОМ ПРОЕКТІВ НА СТАРШОМУ СТУПЕНІ НАВЧАННЯ.....	229
<u>Старіцина А.О.</u> КРИТЕРІЇ ВІДБОРУ ТА ДЖЕРЕЛА АВТЕНТИЧНИХ І НАВЧАЛЬНИХ ПІСЕНЬ	235
<u>Степанець Н.В.</u> РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ ПІДЛІТКІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	237
<u>Чертенко В.А.</u> ВИКОРИСТАННЯ ВІРШОВАНИХ ТВОРІВ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	240
<u>Шевчук О.В.</u> ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ТВОРЧОГО ПИСЬМА ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ НА СЕРЕДНЬОМУ ЕТАПІ НАВЧАННЯ.....	243

Наукове видання

ФІЛОЛОГІЧНІ ВИТОКИ

Матеріали IV Всеукраїнської
заочної студентської науково-практичної конференції
«Актуальні проблеми
сучасної іноземної філології»

Відповідальний за підготовку збірника до видання **Воробйова І.А.**
Комп'ютерна верстка **Воробйова І.А.**